

VästmanlandsTeater

Slottsgatan 11
722 11 Västerås
Tel 021-470 41 00
skola@vastmanlandsteater.se
vastmanlandsteater.se

Blommassakern

av Astrid Menasanch Tobieson

Foto: Markus Gärder

Innehållsförteckning

Regissörens ord	3
Lärrarhandledningens innehåll	4
Innan föreställningen	5
Teaterbegrepp	5
Övning: Tillsammans-Statyer	5
Övning: Fyra hörn	6
Övning: Prata om titeln	7
Efter föreställningen	8
Övning: Minnesrunda	8
Övning: Första frågor	8
Övning: Kronologisk linje	8
Övning: Fruksallad	9
Övning: Heta stolen	9
Övning: "Rita vad du vill"	11
Övning: Blomcermoni	11
Vik origami – blomceremoni	12
Övning: Citat ur föreställningen	14
Tips på vidare läsning m.m	16

I höstas när jag satt med förarbetet av Blommassakern fick jag ett litet paket av min faster. Det innehöll två gula rosetter och ett kort handskrivet brev: ”de förbjöd färgen gul här igår, vad händer hos dig?”.

Hon skrev från Barcelona i efterdyningarna av folkomröstningen, det polisiära våldet och fängslandet av politiker, aktivister och lärare. Demonstrationerna mot Madrids agerande var massiva. Miljontals människor fyllde Kataloniens gator med gula flaggor. De gick under parollen ”frige de politiska fångarna nu”. Svaret från centralmakten i Madrid kom direkt: färgen gul förbjöds på offentliga platser och i tv-rutan.

Läget i Europa hårdnar. Lagar mot folksamlingar, yttrandefrihet och sociala medier har antagits på löpande band både i Spanien, Ungern, Polen och flera andra länder. I samband med det har gränsen för vem som anses vara extremist eller terrorist blivit flytande. Vi lever i ett Europa som dömer dockteaterskådespelare, politiker, rappare, lärare och studenter för terroristbrott som följd av plötsliga lagförändringar.

Vi lever i en tid där tilltron till demokratin har urholkats i samma takt som vi tagit den för given. Norden svär sig inte fri. Revanschen från de åsidosatta består i att rösta fram ledare som för vår grups talan oavsett vems bekostnad det sker på. Populismens tidevarv.

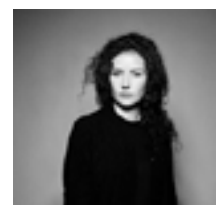
Mitt i detta pågår vårt liv. I vaxningssalongen jag går till i min hemby i Spanien hörde jag för första gången uttrycket ”den förlorade generationen”. Mellan vaxremor och manikyr pratade hudterapeuten Olga om vilken tur jag haft som inte gått förlorad så som hennes son och hans vänner gjort. De som inte får jobb och inte har råd att plugga, flytta hemifrån eller skaffa barn - de som satts på undantag.

Det är först långt senare, när jag sätter mig och skriver manus, som jag läser mig till att begreppet ”den förlorade generationen” myntades under efterkrigstiden för att beskriva vakuumet efter första världskriget.

Mycket av det som sker i Europa och USA nu verkar som ett eko från förr. Vi lever i en absurd tid där verkligheten dagligen överträffar fiktionen. Det motsägelsefulla är att när repression slår till i verkligheten låter allt som fiktion: ord förbjuds, färger likaså, dockteaterskådespelare sätts i isoleringscell på högsäkerhetsfängelse anklagade för terrorism och humor leder till fängelse. I rädsla av att förlora vår trygghet verkar vi vara kapabla att attackera det vi värderar mest.

Om verkligheten är absurd, kanske fiktionen är sann.

– Astrid Menasanch Tobieson, dramatiker och regissör

Fotograf: Per Kristiansen

Lärrarhandledningens innehåll

Att prata om teater

Vi har alla olika erfarenheter av teater. Någon kanske har sett många föreställningar medan det för en annan är första gången. För vissa känns det lätt att "förstå" vad föreställningen handlar om medan det för en annan kan kännas otillgängligt och svårt. Att tillsammans reflektera kring vad en sett är ett sätt att berika både sin egen och andras upplevelse av teaterföreställningen.

Du och dina elever har säkert alla uppfattat föreställningen på olika sätt, och det är fantastiskt. När det gäller teater så finns det faktiskt inget rätt eller fel! Ofta blir det mer intressanta samtal om ni undviker att prata i termer av vad som var bra eller dåligt. Undvik att hamna i att recensera föreställningen och uppmuntra istället till nyanserad reflektion kring föreställningens innehåll och tematik. Vad såg vi? Vad hörde vi? Vad kände vi? Vad var tydligt? Vad väckte frågor?

Upplägg

Här finns förslag på övningar och frågeställningar som kan användas för att på kreativa sätt reflektera kring tematiken och innehållet i föreställningen Blommassakern. Handledningen innehåller drama-, samtals-, och bildövningar.

Handledningen är uppdelad i två delar, den första ger exempel på övningar som syftar till att skapa nyfikenhet och förbereda er inför teaterbesöket. Den andra innehåller övningar som kan användas för att reflektera och bearbeta tematiken och innehållet tillsammans i klassrummet efter ni sett föreställningen.

Handledningen är tänkt att kunna användas för högstadiet och gymnasiet. Välj de övningar som känns intressanta och som passar din grupp. Hoppas Blommassakern inspirerar till spännande samtal!

Om Blommassakern

"Våren har kommit till en liten stad någonstans i Europa. Invånarna förbereder sig för den årliga blomtraditionen där torget ska täckas av blommor. Välfärden, tryggheten, traditionen och gemenskapen ska firas. Men den morgonen vaknar staden till en katastrof. Alla blommor har brutits av på mitten. I jakt på vem eller vad som skadat stadens stolthet sprids rädsla och misstänksamhet bland folket."

Regi Astrid Menasanch Tobieson

Scenografi, kostym Jenny Nordmark

Mask Daniela Krestelica

Ljusdesign Hannele Philipson

Koreograf Soledad Howe

Kompositör Andreas Kullberg

Foto Markus Gårder

Innan föreställningen

1. Teaterbegrepp (samtalsövning)

Ett sätt att förbereda sig inför teaterbesöket är att prata om vad det kan innebära att gå på teater. Vilka erfarenheter av teater finns i er klass? Blommassakern spelas på Västmanlands Teaters lilla scen. Några kanske har varit där förut?

Vad är egentligen "teater"? För någon är det själva teaterhuset, för en annan är det själva föreställningen. Vad behövs för att det ska bli teater? Ofta sägs att själva publiken är det viktiga, utan publik – ingen teater.

Nedan finns några teaterbegrepp som kan vara bra att ha koll på:

- Pjäsen, den skrivna teatertexten, det som skådespelarna lär sig utantill.
- Skådespelare, de som står på scen och spelar rollerna.
- Publik, de som tittar på föreställningen.
- Scen, den plats där föreställningen utspelar sig.
- Kostym, de kläder som skådespelarna har på sig.
- Mask, skådespelarnas frisyrier och smink, ibland lösa masker och peruker.
- Ljud och ljus, det som låter och lyser på scenen.
- Scenografi, scenrummet.
- Kuliss, flyttbar del av scenografin.
- Rekvisita, alla föremål som finns på scenen som skådespelarna använder.
- Premiär, första gången en föreställning spelas.

Fler teaterbegrepp på vår hemsida: <http://vastmanlandsteater.se/ordlista/>

2. Tillsammans-statyer, "alla blir en..." (dramaövning)

Gruppövning som bygger på samarbete, kreativitet och associationer.

Rum Golvutrymme. Fungerar bra i ett klassrum om man skjuter undan bord och stolar.

Dela gruppen i två halvgrupper, ca 8-12 per grupp. Förklara att de tillsammans, i respektive grupp, ska gestalta olika saker, föremål, situationer eller begrepp. De ska använda sina kroppar och bilda så kallade "statyer". Statyerna står helt stilla och är ljudlösa. Det är bra om det finns en tidsbegränsning så att grupperna lättare bejakar sina första associationer, hjälper varandra och snabbt ställer upp sig i statyer. Räkna gärna ner från tio till noll med instruktion om att de på noll ska de stå helt stilla.

Till exempel om du säger "alla blir en ring" så ska respektive grupp tillsammans göra en ring, kanske genom att ställa sig i en cirkel och hålla varandra i händerna. Det här är en samarbetsövning och det är viktigt att alla deltar i varje statybild.

Förslag på ord att använda. Börja med att säga: "Alla blir en..."

- En cirkel
- En blomma
- En noshörning
- Ett familjefotografi
- Ett par glasögon
- Ett rådjur
- Ett förhör
- Ett hus
- En sol
- Ett par gardiner
- En sax
- En ryggrad
- Ett par gardiner
- En motorcykel
- En krokodil

Demokrati och diktatur: Avsluta övningen genom att ge ena gruppen begreppet "demokrati" och den andra gruppen "diktatur". Låt grupperna få någon minut på sig att göra en mer genomtänkt "statygestaltning". Se till att alla i respektive grupp är delaktig i statyn. Uppmuntra gruppen att tänka abstrakt!

Låt en grupp i taget visa sin staty. Den grupp som visar statyn står helt stilla och den andra gruppen får gå runt statyn och kommentera vad de ser. Vilka komponenter finns i statyn? Vilken känsla förmedlar statyn? Osv.

Prata gärna med gruppen om vad begreppen demokrati och diktatur betyder. Vad är skillnaden? Vilka exempel finns i världen? Vad betyder egentligen demokrati? Vad krävs för att ett samhälle ska räknas som demokratiskt? Är alla demokratier demokratiska?

3. Fyra hörn (värderingsövning)

Syftet är att ta ställning till påståenden för att sätta i gång samtal och reflektion.

Rum Golvyta. Funkar bra i klassrum om stolar och bord skjuts undan.

Markera ut fyra punkter i rummet, om möjligt, använd rummets fyra hörn. Det finns tre hörn med specifika alternativ och ett fjärde som är "öppet" som du ställer dig i om du inte tycker att något av de övriga tre passar dig.

Förklara att deltagarna ska ställa sig i det hörn som de håller med om. Uppmuntra eleverna att ta ställning utifrån sin första impuls, men betona också att det självklart är okej att ändra sig under övningens gång. När alla har ställt sig i sitt hörn så kan varje "hörngrupp" få prata lite med varandra om varför de valde just det hörnet. Ställ sen gärna frågor till hela gruppen och be någon eller några från respektive hörn berätta hur de tänkte när de valde plats.

Det viktigaste för medborgare i ett samhälle är att

- Känna sig trygga
- Få uttrycka sina åsikter
- Ha jobb eller annan sysselsättning
- Öppet hörn

Det bästa sättet att förändra något man tycker är fel är att

- Demonstrera på gator och torg
- Gå med i ett parti
- Driva kampanjer på sociala medier
- Öppet hörn

Den viktigaste yrkesfunktionen i ett samhälle är

- Polisen
- Lärare
- Läkare och vårdpersonal
- Öppet hörn

Det viktigaste i ett demokratiskt samhälle är

- Yttrandefrihet och tryckfrihet
- Fria val
- Att alla står lika inför lagen
- Öppet hörn

Vem har ansvar för vilka nyheter som sprids?

- Media
- Politiker
- Alla människor
- Öppet hörn

4. Prata om titeln (samtalsövning)

Prata gärna tillsammans om föreställningens titel, Blommassakern. Vad kan det ordet betyda? Vad betyder ordet massaker? Vilka associationer får ni?

Efter föreställningen

1. Minnesrunda "jag minns..." (samtalsövning)

Rum Klassrum, stolar i ring

Material En boll eller annat föremål som kan hållas i handen och skickas runt. Låt gärna eleverna sitta på stolar i en ring, använd gärna en boll eller liknande som den som pratar får hålla i handen. Skicka bollen runt i cirkeln och låt alla i tur och ordning säga något de minns ur föreställningen. Det kan vara en speciell scen eller sekvens, en karaktär, hur det såg ut på scen, något som sades, kostymerna, ljuset, musiken mm. Utmana gärna eleverna genom att säga att de inte får säga samma sak som någon annan, för att få en så mångfacetterad minnesrunda som möjligt.

> Rundan kan göras två eller flera varv, till exempel ett varv med något de blev berörda av och tyckte extra mycket om och ett varv med något de undrar över eller inte förstod.

2. Första frågor (samtalsövning)

Rum Klassrum

Det kan vara bra att börja med några inledande frågor om vad föreställningen utspelade sig och vilka det handlade om. Prata i helgrupp eller låt deltagarna prata 2 och 2 i så kallade "bikupor".

- Vilka handlar det om? Vilka karaktärer fick vi träffa? (Till exempel: Mormor och barnet, mormors kompisar, barnets kompisar. Mannen och Kvinnan, blomster-uppfödaren.)
- Hur såg det ut på scen? Vart utspelar sig föreställningen?
- Vilken tid utspelade sig Blommassakern i? Nutid? Dåtid? Framtid? Är det en trovärdig skildring eller en fantasi? Finns det här landet på riktigt?
- Kan det som händer i föreställningen hända i verkligheten? Att man förbjuder blommor, bränner ner plantager, stiftar nya lagar, för bort människor osv.
- Vilken stämning finns i huvudsak i föreställningen? Var den sorglig eller humoristisk, realistisk eller absurdistisk?

3. Kronologisk linje (samtalsövning)

Rum Klassrum

Material Utskrivna lappar

Utgå från följande händelser, skriv gärna ut de på lappar. Hjälps sen åt i klassen att lägga lapparna på golvet i en kronologisk linje över föreställningen. Samtala, resonera och hjälps åt att minnas vad som hände i vilken ordning.

- Föreställningen börjar.
- Mormors kompisar kommer hem till mormor med vapen.
- Barnet viker blommor och pratar med sin mormor om blomsterceremonin.
- Våren har kommit.
- Vi får reda på att det förr i världen var farligt att säga som man tyckte. Då, på den tiden, riskerade man att bli avrättad.
- Mormor får ett första besök av sina kompisar.

- Kommunen drar in Blomuppfödarens försäljningstillstånd.
- Mannen får ett jobb, han är mycket glad och berättar för sin blivande fru.
- Trygghetsrådet för listor över personer och förföljer Kvinnan.
- Barnen bråkar om teckningen om att man inte får rita vad man vill "det är bara onda barn som ritat blommor, säger pappa".
- De döda rådjuren hittas på torget.
- Blomplantagen brinner, blomsteruppfödaren blir körd i polisbil.
- Föreställningen slutar.

Efter ni lagt ut den kronologiska linjen kan ni prata om slutet. Vad tror ni hände med Mormor, Kvinnan, Mannen, Blomsteruppfödaren? Och vad händer med Barnet?

... Och vad hade egentligen hänt med rådjuren? Det sades att det var en extra kall vinter. Tänk om det var så att blommorna massakrerades av utsvultna rådjur och att det inte alls var någon epidemi eller attack? Vad tror ni? Vad var egentligen själva "blommassakern?"

4. Fruksallad (dramaövning)

Övningen passar att göra som uppvärmning inför värderingsövningen "Heta stolen".

Rum Stolar i ring, golvyta. Fungerar bra i ett klassrum om man skjuter undan bord.

Deltagarna sitter på varsin stol i en ring, du som ledare står i mitten av ringen. Be deltagarna om tre olika frukter (till exempel äpple, päron, apelsin). Dela in deltagarna så att alla "blir" en av dessa frukter. Börja med att ropa ut en av fruktkategorierna, till exempel "alla äpplen byter plats". Alla de som är äpplen ska då byta plats och du som är i mitten ska försöka ta en ledig stol. Den som inte hinner få en stol hamnar i mitten och blir ny utropare. Du kan också ropa "fruksallad" och då ska alla byta plats. Avbryt när ni lekt en liten stund, när eleverna känns uppvärmda.

5. Heta stolen (värderingsövning)

Ta ställning till påståenden för att få i gång samtal och reflektion kring tematik som berörs i föreställningen.

Rum Stolar i ring, golvyta.

Deltagarna sitter på stolar i en cirkel och det finns en extra, tom, stol i cirkeln. Du som ledare står i mitten och läser upp ett påstående i taget. Om deltagarna håller med om påståendet så byter de plats/stol, om de inte håller med sitter de kvar på sin stol. Uppmuntra deltagarna att försöka tänka på vad de själva tycker, inte titta hur de andra i rummet gör. Deltagarna ska ta ställning utifrån sin första impuls, men självklart är det helt okej att ändra sig under övningens gång.

När deltagarna bestämt sig, bytt plats eller sitter kvar, är det bra om du som ledare frågar några av deltagarna om hur de tänkte, varför bytte de plats eller varför satt de kvar? Utmana genom att fråga om exempel och förtydliganden. Ställ gärna problematiserande följdfrågor för att få igång samtalet.

Till exempel: Varför? Hur? Är det alltid så?

Du som ledare bör hålla dig neutral och inte ta ställning till påståendena utan fungera som en "utomstående" moderator.

Börja gärna med några uppvärmningspåståenden, till exempel

- Det är gott med pizza
- Västerås är en bra plats att bo på

Påståenden – välj de du tycker passar din grupp. Ställ alltid följdfrågan "varför?"

- En person kan förändra världen
- Alla människor föds goda
- Det är statens uppgift att skydda oss
- Det är viktigt att få säga vad man tycker
- Det är ens skyldighet att ingripa om man ser att någon råkar illa ut
- Det finns åsikter som inte borde tolereras
- Det är lätt att veta vad som är sant
- Demokrati är det bästa styrelseskicket
- Det är bra att det finns gränser mellan länder
- Barn borde ha mer makt i Sverige
- Man borde få rösta vid 16 års ålder
- Människor är bra på att samarbeta
- Det är viktigt att ha ett jobb
- Alla människor är lika mycket värda
- Det är bra att det finns gränser mellan länder
- Krig är alltid fel
- Många är oroliga för framtiden
- Människor är bra på att samarbeta
- Politikerna har mest ansvar för samhället
- Trygghet än viktigare än frihet
- Tanken är alltid fri
- Det är viktigt att ha förebilder

6. "Rita vad du vill" - gör en egen affisch (bildövning)

Rum Klassrum, stolar och bord.

Material Papper, pennor, saxar, färg, tidningar att klippa ur, limstift mm.

Barnet och barnets kompis bråkar om en teckning. Barnets kompis tycker inte att hen får rita vad hen vill. Men, här får ni chansen att rita vad ni vill!

Dela in klassen i mindre grupper, ca 5 stycken i varje. Låt varje grupp göra en egen, alternativ affisch till föreställningen Blommassakern. Vad minns de från föreställningen som skulle kunna finnas på en affisch?.

Frågor att utgå från:

- Målgrupp: Vilka tycker du borde se föreställningen? Varför?
- Vilken känsla och stämning finns i föreställningen? Vilken känsla bör affischen ge?
- Ska det finnas människor, djur eller symboler på bilden?
- Vilka färger passar?

Diskutera och skissa på A4 papper innan respektive grupp gör sin slutgiltiga version på större papper. Uppmuntra alla att delta aktivt i skapande av affischen, påminn om att det inte handlar om att "rita bra". Använd gärna collageteknik och klipp och klistra ur tidningar. Presentera sedan affischerna för varandra!

Fotografera gärna affischerna och mejla till oss på Västmanlands Teater.

7. Blomceremoni (samtals- och bildövning)

Rum Fungerar bra i klassrum

Material Papper, gärna i olika färger. Sax.

Samtal

- Börja med att prata om blomceremoni?
- Vad hade den för historia och symbolik i föreställningen?

Citat ur föreställningen:

"Idag är det dags för den årliga Blomceremonin i landet! Dagens Blomceremoni väntas bli det största på många år! Förberedelserna pågår redan för fullt på Stora torget. För vad skulle vårt land vara utan den blomstrande välfärden, yttrandefriheten och tryggheten? Idag kommer vi att fira detta tillsammans."

- Fortsätt sen prata om ceremonier och ritualer:

Vilken funktion har ceremonier i vårt samhälle? Varför samlas människor kring ritualer och ceremonier? På vilket sätt används ceremonier för fest, glädje, gemenskap? Vad betyder de ceremoniella traditioner vi har i Sverige? Till exempel midsommar, valborgsmässoafton, chanuka, eid, påsk, nyår.

Citat ur föreställningen:

"Efter den senaste tidens oro med stor migration och ekonomiska kriser så verkar vårt samhälle fortsatt känna behovet av att enas kring dessa värden".

- På vilket sätt används ceremonier i tider av kris eller oro? Hur agerar ett samhälle när kriser och katastrofer sker? Till exempel terrordådet i Stockholm, våren 2017. (Google:a gärna bilder från Stockholm, människor som lämnade blommor och samlades på Sergels torg osv. Prata om varför det kan vara viktigt att samlas?)

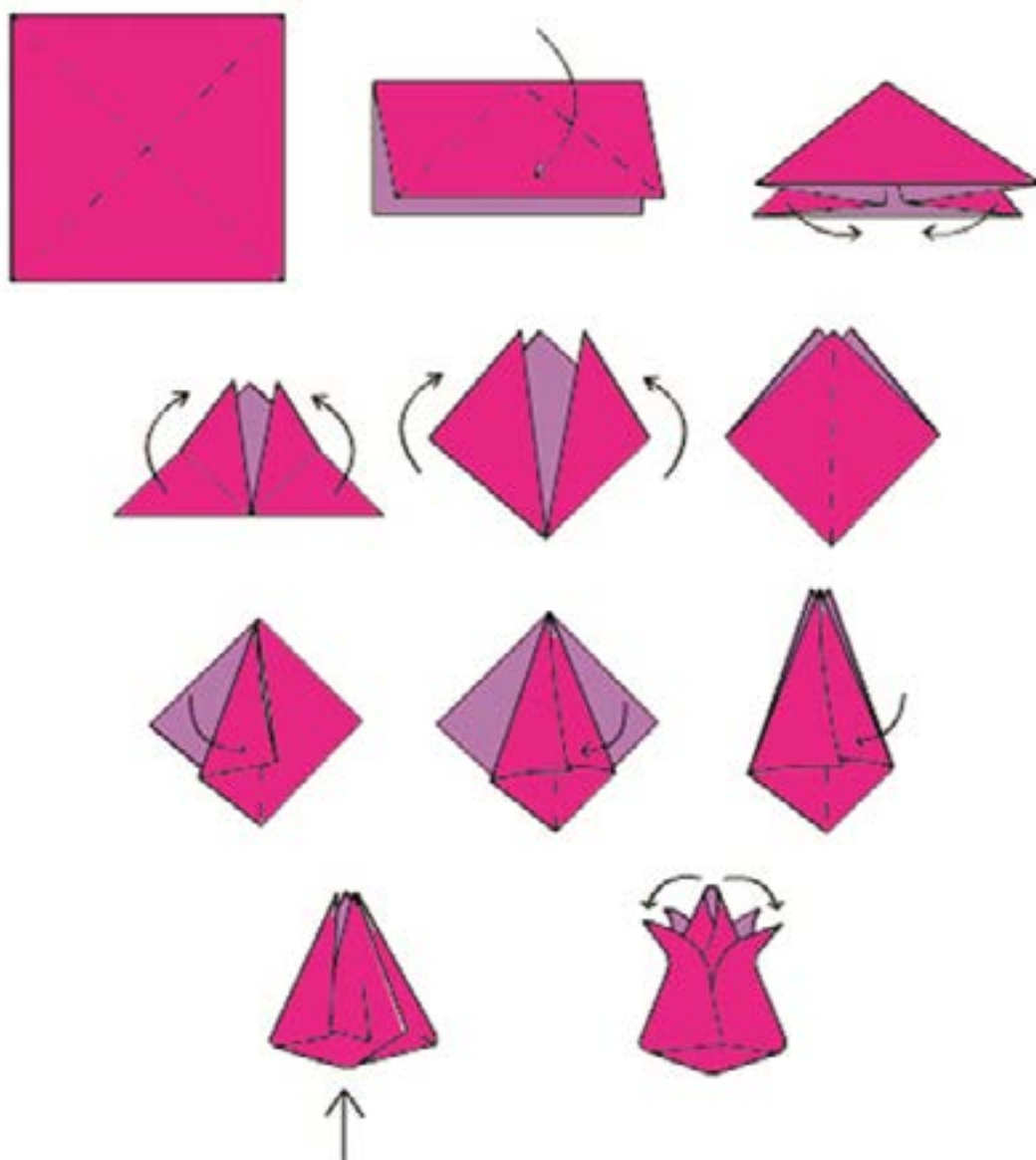
Vik origami – blomceremoni

Nedan finns en instruktion på hur ni kan vika origamitulpaner likt de som syns i föreställningen. Låt alla i klassen vika varsin blomma och gör er egen blomceremoni.

Häng upp blommorna med tråd eller sätt upp de på väggen med nålar. Låt var och en hänga upp sin blomma under tystnad. Kanske kan var och en sen få skriva en text eller en dikt om vad ens egen blomma symboliserar?

"Mitt på dagen för längesen gick en kvinna ut på stadens torg.
På det torg som ingen vågade sätta sin fot på.
Med ryggen helt fri. Hon gick helt tyst eftersom hon visste att det var
farligt att säga det man tänkte. Och fick man inte säga det man tänkte
var det ingen idé att säga något alls. I handen hade hon en blomma.
Hon satte sig vid en liten grå jordplätt som skapats mellan en
grå stenplatta och en annan grå stenplatta och där grävde hon ner
blommans rötter. I tystnad.
Och blomman slog rot. Färgglad, stolt och hoppfull.
Och folk såg. För det var omöjligt att inte se.
Och folk tog efter. För det var omöjligt att inte ta efter.
Och torget fylldes av blommor."

Kopiera gärna upp origami-instruktionen nedan:

8 .Citat ur föreställningen (samtalsövning)

Rum Klassrum

Nedan finns exempel på citat ur föreställningen. Utgå från citaten och samtala om dem i helgrupp, mindre grupper eller två och två. Om det behövs kan du printa ut citaten och dela ut till klassen. Vid varje citat finns några följdfrågor att utgå från:

Mod

”Det krävs en människa för att mod ska uppstå, men ett helt samhälle för att se till att modet går i arv.”

- Vad betyder citatet?
- Vad är mod för dig?
- När är det lätt eller svårt att vara modig?
- Varför vågar vissa vara modigare än andra?
- Fanns det någon av karaktärerna i föreställningen som du tycker var modig?

I föreställningen hörs en röst som säger att hen letar efter ett ord. I slutet så sägs ordet: ”Stopp”. Är det viktigt att kunna säga stopp. Vems ansvar är det att säga stopp när det händer saker i ett samhälle som inte känns bra?

- Hur skulle du reagerat om det som hände i föreställningen hände på riktigt?
- Hade någon av karaktärerna kunnat agera på ett annat sätt?
- Hade Mormor kunnat hantera sina kompisar på annorlunda sätt?
- Hade Kvinnan kunnat göra något för att hantera de vakterna som bevakade henne?

”Jag gör bara mitt jobb, liksom”

- Vem/vilka är det som pratar?
- Skulle det kunna låta så i verkligheten om något liknande hände?
- Vad menas med ”ett vattentätt samhälle”?
- Vad betyder ”ett starkt folk”? Är det bra att vara ett starkt folk?

Tips på vidare läsning

Hemsida: Forum för levande historia, <http://www.levandehistoria.se>

En myndighet under Kulturdepartementet med uppdrag är att vara ett nationellt forum som ska främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. På hemsidan finns mycket användbart material, filmer och klassrumsövningar. T.ex. materialet ”Vittnesmål”.

TV-serier: The handmaid’s tale, finns på HBO Nordic. 15-årsgräns.
Black Mirror, finns på Netflix. 16-årsgräns.

Hör gärna av dig med frågor, idéer och kommentarer.
Vill ni dela med er av era berättelser, minnen och diskussioner
tar vi tacksamt del av dem. Vi vill veta hur er upplevelse har varit.